

A. G. D.

APHORISMI PRACTICI

DE

EXCEPTIONE
METUS,

Qvos

*Anniente ampliff. Facult. PHILOSOPH. inclyti ad AURAM
ATHENÆI,*

Sub A U S P I C I O

V I R I C I.

D. N. ALGOTHI A.
SCARIN,Hist. & Philol. Pract. PROFESS. Ordin.
*publico examini offert*GUSTAVUS TÖNNERUS, *Gust. Fil.*
*Tavaſſenſis*Die XVIII. Decemb. Anno MDCCXLVII.
In auditorio majori, horis ante meridiem ſolitis

ABOÆ, Exc. JOH. KÆMPE, R. Ac. Typ.

VIRO plur. reverendo atque præclarissimo

**D^N. GUSTAVO
TÖNNERO.**

*Ecclesiæ, quæ in Orimattila Tavastorum DEO
colligitur, PASTORI meritissimo, Parenti ut o-
primo, ita obsequio omni filiali æternum prose-
quendo, suspiciendo,*

G*Ratulor in sinu mihi illum demum illuxisse
diem, quo suppeditatur ansa mihi expli-
canda pietatis ferventissima illius, quæ ad aras
usque, TIBI, Parens indulgentissime, vinctum
me prorsus alligatumque sentio. Quod verò non
nisi salsa mola litare datum mihi sit, verbaque
quibus exprimam mentis devotionem, initio sta-
tim memet deficiant, id certe, supra quam dico
potest*

potest, male me habet. Obversatur non semel i-
terumque animo meo liberalitas illa, quam ab
unguiculis spei meæ provehenda impertiri voluisti.
Occurrunt beneficia parente majora, quæ TU
hodie neque in me cumulare desinis; quibus non
nisi expectatione TUA meaque minora memet
rependere posse, lubens agnosco. Sed qui optimo-
rum parentum indolem non aliam esse scio, quam
quæ summi NUMINIS est, ut meritorum non
aliam mercedem spectent, quam in referenda gra-
tia, eorum, quorum interest, pietatem; ut ean-
dem. quomodocumque assequi possim, saltem
non ingrati crimine condemnem, enixissime cu-
rabo. Interim ne recuses, obsecro! devoti animi
pignus, immaturum fœtum huncce, quæ assoles,
fronte benigna respicere, adiutoriiqve, quo cœpisti,
tenore eodem in posterum quoque memet suble-
vare. Meum erit pro TUA invioluitate ad
DEUM calida semper vota fundere, ut quam
in moribus & vita omni integritatem sectaris,
eandem, ætate ingravescente TUA, corpore &
animo quoque diu experiaris. dum penatibus
non nostris solum prospere omnia cedent, verum
coctus sacer ille, cui admotus es, in portu se
quoque navigare existimabit, cum Pastoris sui,
per

*per arva lata semet ducentis, valetudini & sa-
luti pulcherrime prospectum videt. Ego vero,
dum vixero, futurus sum perpetuo.*

**MI CARISSIME PATER,
TUUS**

Ad cineres obsequentiſſimus filius

GUST. TÖNNERUS.

APHORISMUS I.

AD doctrinam pactorum, non sufficit eorum ex lumine naturæ religionem, & ex societatis humanæ indole, necessitatem ostendere: sed requiritur ad eandem etiam, ut quale robur, conventionibus non ex libero consensu initis, insit, quibusque versus metum remediis, liberæ gentes insistere honestum putaverint, dispiciamus.

APHOR. II.

Pactorum omnium causa cum *indigentia* sit pariterque *malitia* humana, adeoque sine non alio iniri soleant, quam ut viribus nostris utantur alii ad felicitatem suam perficiendam, aut nervis illorum nostram perfectionem promoveamus: quam sine distincta obiecti, in quod consentiendum venit, cognitione, & nisu non impedito (a) voluntatis nostræ ad applicandum,

A

con-

(a) Ad libertatem requiri externorum impedimento;

convenienti modo, potentias illas, profici nihil obtinerive possit, manifestum est.

APHOR. III.

Spes atque metus, quibus in vitæ actu omni nostro, mortales verlamur, efficiunt, ut actiones nostræ inquietæ, adeoque voluntas nostra prorsus libera non sit. Sunt intra & extra nos multa, quæ mentem afficiunt, & ad spem majorem erigunt. In contrario affectu, utpote metu, quia obveniunt inibi nil nisi molesta & cum quadam mali perpetiendi representatione conjuncta: in illo statu mentem à scopo suo dimoveri, & perinde ægritudinis atque doloris expertem esse non posse, quis non videt?

APHOR. IV.

Desideria & aversiones hominum pro involuntariis non magis haberi possunt, quam pro synonymis velle & nolle venditari.
Sunt

---

rum absentiam; non enim quæ, qui per principium sive internum sive externum ad certum agendi modum determinatur, liberum non esse, quis dubitaverit? J. Fr. Buddeum confer Theol. mor. l. i. 4. XI. not. item quæ in Ethicis Gundlingium, qui theologis non infini subiecti, inter libertatem agendi habere, & liberum esse, distinguuntur, profecto non temerè assentitur.

3

Sunt tamen non sine grano salis accipiendæ notationes *voluntarii* atque *spontanei*, quæ pragmaticis miscentur sæpe, & idem omnino importare existimantur.

APHOR. V.

PActum omne promissumque consensum requirit mutuum, & consensus supponit *plenum* rationis & libertatis usum. (Aph. II) Pacta verò, ad quæ metu alieno impellimur, quandoquidem in iisdem deest electio & determinatio voluntatis, pro *non* nostris magis quam nostris haberi debent; nobisque, si cetera, quæ actionem circumstant, recte sese habent neque imputari possunt.

APHOR. VI.

Quamvis in statu naturali de se suisque rebus, prout lubet, statuere quisque potest, provehendi *boni* sui fine: peccandi licentiam tamen nemini concedimus. Hinc qui temerè alios laceſſunt, & rei indebitæ promissionem iisdem extorquent, in quantum solerti-
am non nisi furum latrunculorumque æmulantur, in tantum innoxios ad avertendum a se noxæ injuriam, pactæ rei traditioni, quousque

fi ri possit, semet opponere posse existima-
mus.

APHOR. VII.

PRomissum omne injuria extortum, *quam-
vis juratum* obligatione vacat omni. De-
ficit enim, quod necessario requiritur, jus ac-
ceptandi; deest in cogentis gratiam legis præ-
sumtio; adest *ejusdem* de non lædendo mani-
festa rogatio. Ex actu verò contra legem su-
scepto, cum adeo non commodi aut lucri quid
quam occupare fas sit, ut ad restitutionem rei
non alio titulo partæ, quisque sit devinctus,
quid de stipulatione ejusmodi, ore aut verbo
concepta, ejusque demum impletionem sit len-
tiendum, non è longinquo apparet.

APHOR. VIII.

MInus concinna itaque est opinio *GRO-
TIJ*, qui promissionem metu extortam
propterea efficacem esse putat, quod consen-
sus purus præsto sit ipsius promittentis. quasi
ad obligationem firmiter conglutinandam satis
sit voluntas promittentis, & a parte acceptantis
neque amplius quidquam requiratur. Propius
illi nobis metam attingere videntur, qui inju-
ri.

riam identidem fieri posse volenti, & omnem ad effectum domini transferendi, injustam, coactionem nullam obligationem fundere, judicant. (a)

APHOR. IX.

Sicut ad exceptionem metus non sufficit mali inferendi indefinita denunciatio, sed præsentissimi periculi pavor (b) requiritur, cujus illatio aperta voluntate & parili facultate absolvitur: ita de generis ejusdem *iusto* & legitimo metu existimamus, quod intentatus ille ad restitutionem aut rei gestæ abolitionem perinde non valere debeat.

APHOR. X.

Bona fides & boni mores, quamvis liberam

(a) Consentit in eandem nobiscum sententiam *CICERO*, de *praedone* dicens: nullam eidem fraudem fieri, si pretium neque juratum pro capite solverimus. Exprimit sensum eundem pulchre canon juris Svecani notissimus: *slaga sãng ãr ofãng*. h. e. ex injustitia nullum jus nascitur, vertente *Pufendorffio*.

(b) Præsentissimi periculi, h. e. atrocem metum, tum obtinere censet *Gundlingius*, si mortis, si verberum, si vinculorum, si servitutis, si stupri denique tristis imago oculos mentemque paciscentium percellat; sive illa in se quis metuat, sive in suis,

beram electionem, liberum consensum postulent; neque alio magis quam isto nomine, *prator romanus*, quæ metu gesta essent, numquam rata habuisse perhibeatur; non impediunt ista tamen, quo minus promissum, quodcunque *principi, domino & parenti* quis receperit, nil nisi possibilia, quamvis aspera & ingrata exigentibus, in debitum omnino cadere debeat. (a) Hujusce verò regulæ vinculum, gentium more hætenus pro indissolubili habitum, cum solvi a se relaxarique posse prætendant *canonista*, quid *recognitionis* lege & solertia ista sibi met opportunè vindicata, dictum velint, non difficili conjectura quisque videt. (b)

APH. XI.

(a) Vanus igitur & Terentiano: *quod si coelum ruat?* non absimilis metus ille erat, quem in ignaviæ excusationem, præferebat degener in evangelio servus, qui talentum, quo lucrari & potuisset & debuisset *domino* suo, in terram alte defodit. Luc. XIX. 21.

(b) Justum & honestum, ut puta: *leges naturæ cogentes & non cogentes*, præeunte THOMASIO, hodie multi distinguunt, & intuitu illo, non quidem contra justitiam externam peccari volunt, pacto per vim *JUSTAM* extorto; ast non raro contra justitiam in-

Quamvis pacto per vim extorto obligandi virtutem per se nullam inesse omnes contentiant, nihilominus ex consensu illius, qui premitur, ejusque promittendi arbitrio, videri aliis actum obligatorium nasci, modo audivimus: sed cum evadat per summam injustitiam suam *premens* inhabilis, qui ab altero rei alicujus habendæ potestatem, in illo articulo sibi acquirat, ex hujus promisso non, magis aliquod jus ipsi adnasci existimamus, quam belluæ, cui cum desint requisita accipiendæ promissionis, ex facultate promittendi nostrâ, uti constat, nihil juris accedit.

APHOR. XII.

Si libere & sponte *noxia* volenti injuria fit; si

---

ternam seu amorem, quo invicem junguntur homines, Pontificis Romani Zelotypiæ religiosæ, si canonico jure suo *docere* homines, & in illum modum actus conscientiæ dirigere illi propositum esset, non inviti assurgeremus. Sed cum foundationem, intra rempublicam, reipublicæ suæ pro fine habeat, suum *suprematum*, ejusque coactionem, *recognitione* illâ proferre intendat, eandem ceu directam ad fraudem faciendam imperio civili, jure meritoque proscribimus.

8
si per *fraudem* circumventis *jura* dant restitu-
tionem in integrum: stricto jure neque earum
rerum aliqua obligatio, in quam nec libere
neque sponte, sed enormi representato malo,
inductus quis consenserit.

APHOR. XIII.

EXtra omnem terroris metum constitutus
quisquis paciscitur cum homine palam
& notorie fallario, quatenus omnia a metu ex-
ceptioni sciens ipse renunciavit, ab implendo
pacto, si cetera recte se habent, prorsus non
immunis est censendus.

APHOR. XIV.

Generationem quamvis definiri posse videatur,
quis sit metus justus, quis injustus; &
per consequens quamnam valida; quæque in-
valida pacta sint censenda: nihilominus tamen
cum per testes & alia probationum genera ad
eam evidentiam, quæ in morum genere valet,
controversiæ inter gentes liberas adduci neque-
ant, ne generalis & vaga decisio casibus spe-
cialibus iisdemque multifariam modificatis ap-
plicata, parum interdum proficiat, & ad rem
curatius expendendam *Lesbia regula* minoris
saepe valeat, metuendum.

APH. XV.

PAcata usurpatione titulorum, quamvis principum multi animum non derelinquendi amissa, sed tempore idoneo eadem iterum vindicandi intentionem suam declarent: non dubitandum tamen, alterius paciscentis accedente iusto titulo & bona fide, quin longa temporis possessio juris fiduciam pariat, & dominii proprie sic dicti effectum sortiatur,

APHOR. XVI.

Qui, quid publicum & privatum latronem intersit, ex lege non aliâ, quam iurgantium probatum eunt, nâ illi in responsum prædonis, naturali injustitiæ non inconveniens neque incompetens Alexandro datum, non obscurè, quamvis dissimulanter consentiunt. (a)

B

APH.

(a) Sunt qui difficultatem & nodum quæstionis omnem tolli posse existimant distinctione adhibitâ inter manifestam & clanculariam vim. Priorem belligerantium esse volunt: posteriorem vero ad latrones spectare. sed cum insidiaria crebro esse soleat publica belligerantium aggressio, cum non aperto Marte sed ex insidiis hostem oppressum veniunt, ad veritatem sincere magis Ambrosium dixisse existimo, cum Fortitudinem, quæ per bella à barbaris patriam tueatur, quæ in fir-

APHOR. XVII.

IN illa communi omnium hominum societate viventibus, quandoquidem laxius sui defendendi spatium, gentium & naturæ jura permittant, quam illis, qui superiorum jurisdictioni substant: non omnem principem, qui ad violentam sui suorumque jurium defensionem gladium prior evaginat, ausu iniquo bellum moliri quisque videt. (b)

APHOR. XVIII.

Quemadmodum in foro civili non repugnat, ut videri possit litigantium utraque pars habere jus æquale unius rei repetendæ; ita quin in statu naturali belligerantis utriusque causa non injusta sit, sed belli motorem agere utraque pars censei possit, nullo modo dubitandum.

APHOR. XIX.

Cum verò bona fide litigari utrinque & pugna-

---

mos defendat, vel à latronibus locios servet, plenam justiciam esse, ait Offic. lib. I. 27.

[b Belli offensivi terminum a quo, non ex armis sed ex injuria illata repetendum esse, historia Sacra nos insup. r docet. 1. Sam. XV. 2, 3.

gnari possit, inde pactionum inter liberas gentes perpetuitati, aliud quàm justitiæ & injustitiæ ambigua vocabula, (aphor. 12.) substernendum esse fundamentum, non pauci volunt. (a) Nempe cum ad arma procurrendo, *compromittat* non obscure utraqve pars in violentiam juris controversi decisionem, hinc metus exceptionem ceu injustam prætereendere, parti, quæ inferior existiterit, nefas existimant. Sed cum fieri plus sæpe soleat, (b) ut qui inter homines valentiores sunt, maleficio non alio lacerant, quam quo in fabulis ab agno lupo affectus, turbare alios, & invitos illos non in pugnam, sed pugnandi necessitatē saltem pertrahant, *compromissi* speciosum nomen ad lites ferro terminandas, neque nisi quoad antenus valere; certe ad robur conciliandum hujus generis pactionibus, *justitia & injustitia* notione magis ambiguum esse, non e longinquo apparet.

B2

APH.

(a) Thomasi Jurisprudencia divina Lib. II. Cap. 7 §. 70.

(b) Latrocinia gentium Græcis, Gothis, Romanis (Romwargar) & demum Turcis & Tartaris olim & hodie frequentari solita, satis aperte testantur, hodie

Est in eo multus GUNDLINGIUS, ut letoribus suis persvadeat inter antiquos esse paucos, qui pacta bellis publicis expressa servanda esse, in dubium vocarint: sed quum veteribus non paucis sit observatum, in extremis casibus ista foedera, reparatis viribus, & repetito bello, illo tempore quam hodie, crebro magis soluta fuisse, falli omnes existimamus, qui foederibus injusta vi extortis, ex illo gentium consensu justitiam conciliare prætendunt. (a)

Ad depascendam non omnem generis humani tranquillitatem perpetuis bellorum incendiis, quamvis multis videri potest pax ini-

qui.

neque sublatam occasionem Scythiis conquerendi de ALEXANDRO ejusque vitæ & studiorum consecrandis, quod licet bellatoribus advenis hisce antea ne nomine quidem noti sint, neque terram eorum unquam attigerint, tamen vacuos vagina gladios eorum ignorare sibi non permillum velint. Bella religiola quæ Romæ seqvioris sacri reges Asia & Palestina intulerunt, quoto consanguinitatis gradu distent a prioribus illis, qui citra damnum affectus judicare velit, non e longinquo videbit.

(a) Græcorum illam consuetudinem fuisse; cum

qviori tempore inita; æqviorē alio non omnino frangi debere: nihilominus tamen cum longe major socialitatis afflictio, & deniqve bellum omnium in omnes metuendum esse videatur, si provehendo sceleri oblatum stipendium jure solutum censeretur: inde ad recuperanda ea, qvæ principibus gentium in magno metu (a) vis injusta extorsit, omnem non omnibus, naturali & gentium jure, præclusam esse viam, non perfunctoriè multi opinantur.

APHOR. XXII.

REX bellicis ærumnis implicatus, cui elabendi via non superest alia, qvam ut imperii

---

afflicti varietate fortunæ ad fœdera descenderent, ut tandiu servaverint, donec spes nova affulgeret impetrandi aliunde subsidii, *Nicias* apud *THUCYDIDEM* aperte testatur, cum ejusmodi fœdera non ipsa *re* sed saltem *nomine* talia esse urget, qvæ cum non minori turpitudine adversariorum, qvam fortis necessitate, sui iniissent. Certe minus cogitatè rerum suarum satagere illos dicit, qvi quiescentibus licet civibus suis, firmitudinis quidqvam iisdem inesse, aut inesse posse sibi persvaserint. *Herennium Pontium*, cum ad furcas Caudinas a Samnitibus Romani intercepti essent, abs fœdere cum hisce ineundo non plus validitatis civitati suæ pollicitum fuisse, testes sunt Romanæ historiæ scri-

perii partem perdat, aut in captivitate tabescat; si in conditionem priorem ipse consentiat, & pro sua parte rem conventam præstare velit, quæritur: utrum jus regni suum urgere & cives facto principis exceptionem metus obtendere possint? Nobis, licet auspicio principis, quidquid conferri potest, non inviti concesserimus, non perverse tamen opinari videntur illi, qui de principatu non absoluti imperi statuunt, quod si bellum in se rex ipse pro-

---

ptores. Neque *EMANUELI Comneno* imperatori Constantinopolitano alia mens erat, cum negaret se ea pacta curare, quæ necessitate inita essent, quàm quæ magni in vicinia *ministri* erat, cum in senatu gentium apud Batavos pridem congregato, palam edixit, ea, quæ fortuna vaga & volubilis regi suo ademisset, pro derelictis & in plenum amissis, non nisi sinistre judicantibus, haberi posse. mas sub clypeo & injuria temporum mære se sine principal extorquiret, daß mære er nicht schuldig zu halten, als es seiner interesse daß verståtete. Confer. dialogum inter reges *CAROL. XII.* & *FRIED. AUGUSTUM* Poloniæ im reich der todten institutum.

(*a*) *Aph. 21.* *Magnum* metum juris consulti esse dicunt, qui cadit in constantem virum in rebus privatis; & *justum* metum, qui cadit in constantem senatum in causa publica.

provocaverit, (cujusmodi exemplum in vicina gente (a) paulo ante vidimus,) deficientis fortunæ, aut si dicere mavis religionis violatæ castigationem, non alius, sed ipse sustinere debeat, obnitiqve non immerito posse civitatem, ne mutantur, alieno arbitrio, sceptri jura, (b) subditi in communione diu vivere adveri distrahantur & exteris principibus mancipentur.

APHOR. XXIII.

PRout omnibus convenit ab omni omnino indignitate abstinere, quæ sponsionis vinculum levare poterit; perinde atqve ex adverso ob fidei sanctimoniam pacta conventa sunt servanda:

(a) Bellum quod adversus Svecorum regem, Poloniæ *FRIEDER. AUGUSTUS* gessit, ex illo genere fuisse, idqve Saxonum & Polonorum tantum non omnium suffragio, *WOLFGANGUS JÆGERUS* Tubingensis *Capitellarius* in suo commentario Grotiano, p. 321. non obscure docet.

(b) Hisce addi possunt in majorem rei illustrationem, quæ de umbratili *majestate & libertate*, nec non utriusqve in dies deficiente vigore, inter eundem regem, statumqve imperii, anno 1715. notæ fuerunt controversiæ, quarum in supplementis, illius, ut & sequentis anni mentionem facit *HUBNERUS*.

vanda; nos certe neque factum FRANCISCI I. Galliae regis, duras foederum leges, causam renovandi belli arripientis, absolute damnare sustinemus; neque JOHANNIS *Vallesii* antecessoris illius fidei sanctimoniam laudare penitus, qui, nulla juris an verò injuriae habitatione, ad metus exceptionem prætendendam, pacto cum Britannis inito, ab amicis ut persuaderetur, pati nullo modo voluit.

APHOR. XXIV.

Cum nullus non avi, imprimis moderni indoles & conditio talis sit, ut attentionem & prospicientiam non lentam sed praesentem & tempestivam requirat, paries cum proximus ardet; profecto non injustè rebus illi suis consulere sunt censendi, qui ne alicubi ad maturitatem pervenire possint semina multa & magna bellorum, de iisdem in herba operimendis serio cogitant, & ne pacem foenerari queant vicini, ultra aequilibrium non assurgere concedunt potentiam illorum. (a)

APH. XXV.

(a) Siquidem ambitio aliis insultandi per ambages magis hodie quam olim sese exerere soleat, ita ut certò quis scire nequeat quid in amicitia vicini spe-

P Rincipes legitimè imperantes quicunque ab immorigera civitate adacti fuerint ad promittendum aut faciendum aliquod, quod contra pacta conventa directum fuerit, solutioni datæ fidei suæ exceptionem metus non incommodè prætereundum possunt. (a) Quod si verò de privilegiis civium, publica fide sancitis atque receptis, disceptatio inciderit, & precibus armatis horum ad illud, quod interest, novo pacto confirmandum, eorum, puta principum, quis adactus fuerit, quominus illud omne, sine exceptione, præster, nulla in subditis obsequii gloria obstat.

C

APH.

---

randum an metuendum habeat; ne justo plus meticulosi censeantur hodie principes, qui in eadem navi periclitantur, de definito auxilio invicem sibi præstando in tempore transigere solent, ne ad manus re improvisò adducta, inermes & discincti in arenam protrudantur, inque agone, quod dicitur, fortunam experiri velle videantur.

(a) Pacta cum rebellibus, si averti possunt, ineunda non esse, ne rebelles videantur jure egisse, more suo *BARCLAYUS* optimè monet, ubi *Cleobulum* ita ad regem Siciliæ loquentem inducit: *Fœdera, leges, pacta cum armato rebelli nec audi. Unum*

Licet politicorum non pauci sint, qui ex-
 torta vicinis Romanorum foedera multa
 pro non irritis haberi velint, propterea, quod
 aperte contra gentes a gentibus bella gesta
 fuerint: tamen cum injustissime eorum plurima
 suscepta fuere bella, nisi latrocinari, gentium
 more, licitum censeretur velimus, omnes, qui
 iniquo foedere iis sese obstrinxissent, datam
 primam occasionem e vinculis evadendi, salva
 pactorum religione sequutos fuisse, saltem se-
 qui potuisse, nulli dubitamus.

APHOR. XXVII.

Quamvis pietati & honestati prorsus non
 repugnet doctrina eorum, qui pacta non
 ad reducendam foecialitatem, sed saltem unum
 genus hostilitatis in aliud commutandum di-
 recta (a) sunt, cessante hostis obligandi po-
 ten,

„sit compositionis remedium, si supplicet, si superci-
 „lium ponat, si se & causam suam damnet. Si igno-
 „sces, ea lege ignosce, ut aliquid ipsi in multam
 „decadat.

(a) Intuitu hujusce sive canonis sive distinctionis,
 dispulso hostili metu, cui opponi possit exceptio in-
 justae exactionis, non incendiarium lytrum, neque

rentia, neque obligare existimant; ne alterius malitiam ingeniosam plus satis credulus alter sufflare velle videatur: Horum siue sanctorum, siue generositatem animi tamen iniustitiæ damnare nulli possumus, qui quamlibet translationem juris, in hisce quoque pactis, locum habere, & quæ per ludibrium (b) identidem hostium minæ extorserint, ad sustinendum quoddam cum virtute belli commercium, servari velint.

APHOR. XXVIII.

Religionem constare actibus internis & externis, res est notis ignotisque cognita. Internos seu conscientię, cum nemo nisi Deus dirigat;

contributiones alias promissas, hosti ab aliis solvi debere plures existimant, quam ab illis, quorum nimio plus in arcto habitat conscientia.

(b) e. g. *Cronoburgensem* finitimam Daniæ arcem, anno superioris seculi octavo supra quinquagesimum *ASTU* ereptam hosti, in manus Svecorum pervenisse, notissimo notius est. Perivasi se in extremis angustiis constitutos esse, præfecti arcis, super deditionem cum *WRANGELIO* nostrate paciscuntur. Ponamus a rege Daniæ missas fuisse suppetias easdemque, adspicientibus obsessis, non dum executioni dato pacto, ad arcem appropinquare gradum. In illo casu a pacto rite inito, jure ne an injuriâ præfecti resilire potue-

rigat; externos verò ad decentem ordinem conformare solius principis sit, SPIERAM *Fran. ciscum* & quosvis alios Romanæ ecclesiæ prolelytos, cum coactioni male responderent ingenia eorum, abdicationi iterum iterumque factæ exceptionem *metus* recte prætexuisse dicimus. Pontifici verò ejusque ligæ, cum sub specie necessitatis ille infringere aggrediretur conventionem Passaviensem & Augustanam de religiosa inter ordines imperii pace servanda, *metus* exceptionem jure meritissimo denegatam fuisse existimamus.

APHOR. XXIX.

IN comitiis Arosiensibus quandoquidem non ad impossibilia h. e. ullius salutis, nedum publicæ rei inimica consilia, sed ea saltem, quæ publico & privato juri civitatis conformia essent pacta, clericos sui ævi adegit GUSTAVUS: me-
tu

---

rint? quæritur: Quatenus per dditionem non sublata foret hostilitas, sed diversam saltem formam eadem indueret, fidem pacti migrare non potuisse solum, sed & debuisse, multis verosimile videtur. Ipsi, si quam opinionem in contrarium suggessisset conscientia, suam cum infamia famam vitamque prodidissent, &

tus & jurisdictionis Pontificiæ exceptionem validitati decreti, cui subscripssent, frustra deinde opposuerunt. (a)

APHOR. XXX.

Justo dolori, versus *mæchum*, in flagranti stupro deprehensum, parentum atque maritorum, quamvis multum indulgeant mores & instituta gentium: reum tamen redimendæ vitæ lytrum quodcumque inter privatos promiserit, sub exceptione metus, revocare posse, credibile est.

---

sub lictoris manu, non ex longo intervallo, perdidissent. L. *Holbergii* historiam Danicam ad annum supra citatum confer sis.

(a) Messen, Seond, illustr. Tom. XV. pag. 103.

